

HØJESTERETS DOM

afsagt onsdag den 7. maj 2025

Sag 96/2024

(2. afdeling)

Anklagemyndigheden

mod

T

(advokat Jonas Christoffersen)

I tidligere instanser er afsagt dom af Retten i Helsingør den 17. januar 2024 (1-3486/2023) og af Østre Landsrets 23. afdeling den 8. august 2024 (S-259-24).

I pådømmelsen har deltaget fem dommere: Michael Rekling, Oliver Talevski, Lars Apostoli, Ole Hasselgaard og Julie Arnth Jørgensen.

Påstande

Dommen er anket af anklagemyndigheden med påstand om skærpelse.

T har påstået formildelse.

Anbringender

Anklagemyndigheden har anført navnlig, at straffen i den foreliggende sag skal skærpes væsentligt, således at fængselsstraffen fastsættes i niveauet 2 år til 2 år og 6 måneder.

Efter landsrettens bevisresultat satte T sig overskrævs på forurettede og fikserede hendes arme med sine ben, mens han forsøgte at presse sin penis ind i munden på hende, hvorefter han forsøgte at gennemføre analt samleje. Udgangspunktet for straffastsættelsen er dermed en fængselsstraf på 2 år og 6 måneder til 3 år svarende til straffen for en fuldbyrdet voldtægt, der ikke er en overfaldsvoldtægt. Da der er tale om forsøg på voldtægt og andet seksuelt forhold end samleje, følger det af forarbejderne, at der er grundlag for at fastsætte straffen under dette

udgangspunkt. Straffen bør dog alene reduceres, i det omfang krænkelsen for forurettede forholdsmæssigt må anses som mindre.

Med hensyn til overgrebenes karakter må der lægges vægt på, at der var tale om flere seksuelle overgreb, herunder indføring af en eller flere fingre i forurettedes vagina, forsøg på oralt samleje, der grænser op til voldtægt ved vaginalt samleje, jf. Højesterets dom af 9. november 2022 (UfR 2023.642), og forsøg på analt samleje. Der var tale om et groft forsøg på oralt samleje, som blev begået under anvendelse af en betydelig grad af tvang, ligesom overgrebet indebar en krænkelse af forurettede, der grænsede op til et fuldbyrdet forhold. Der må ved strafudmålingen også lægges vægt på parternes indbyrdes ulige forhold.

T har anført navnlig, at der ikke er grundlag for at forhøje straffen til mellem 2 år og 2 år og 6 måneder, da retspraksis i det spænd omfatter fuldbyrdede og grove voldtægter samt forsøg på overfaldsvoldtægt. Der er heller ikke grundlag for at forhøje straffen til over 1 år, da det vil medføre en ubegrundet, generel strafforhøjelse. Efter landsretspraksis i sammenlignelige sager er strafniveauet omkring 9-10 måneders fængsel og højst 1 år.

Straffen skal fastsættes efter en konkret vurdering. Krænkelsens karakter skal tillægges betydning, og der må tages udgangspunkt i de kriterier, der er fremhævet i forarbejderne.

Der foreligger ikke omstændigheder, der i almindelighed danner grundlag for at udmåle en skærpet straf. Hverken forurettedes alder eller aldersforskellen mellem dem eller sted og omstændigheder har karakter af skærpende omstændigheder. Forurettede var ikke hjælpeløs, men samtykkede langt hen ad vejen.

Der var forudgående frivillig og seksualiserende kontakt. Forløbet var kortvarigt, og forurettede blev hverken udsat for vold, trusler, et voldsomt overgreb eller markant mekanisk tvang. Desuden var der ikke tale om fuldbyrdet oralsex eller samleje.

Højesteret kan ikke tillægge ”parternes indbyrdes ulige forhold” som anført i landsrettens dom betydning, da landsretten ikke har angivet, om dette består i deres alder, fysiske forhold, ansættelse eller andet.

Hvis Højesteret hæver straffen i denne sag, må det forventes at medføre en generel forhøjelse af straffniveauet, da straffen i den foreliggende sag i forvejen er fastsat for højt eller i hvert fald i den høje ende af landsretternes praksis i sammenlignelige sager.

Højesterets begrundelse og resultat

Sagens baggrund og problemstilling

T er fundet skyldig i at have befølt forurettede i skridtet og presset én eller flere fingre ind i hendes vagina samt i forsøg på oralsex og forsøg på analt samleje, jf. straffelovens § 225, jf. § 216, stk. 1, jf. til dels § 21, og § 216, stk. 1, jf. § 21. Han blev i landsretten idømt fængsel i 1 år.

For Højesteret angår sagen strafudmålingen.

Generelt om strafudmålingen

Efter straffelovens § 216, stk. 1, 1. pkt., straffes for voldtægt med fængsel indtil 8 år den, der har samleje med en person, som ikke har samtykket heri. Ved straffastsættelsen skal der lægges vægt på den særlige krænkelse, der er forbundet med lovovertrædelsen, jf. § 216, stk. 4.

Efter straffelovens § 225 finder § 216 tilsvarende anvendelse med hensyn til andet seksuelt forhold end samleje.

Straffelovens § 216, stk. 4, blev indsat ved lov nr. 635 af 8. juni 2016. Efter forarbejderne til bestemmelsen skal straffen afspejle den krænkelse af offerets værdighed, integritet og seksuelle selvbestemmelsesret, der er forbundet med voldtægt. Udgangspunktet for strafudmålingen for en enkeltstående fuldbyrdet overfaldsvoldtægt forudsættes at være 3 år og 6 måneders fængsel, hvis der ikke foreligger andre skærpende omstændigheder. I andre sager om voldtægt ved vold eller trussel om vold forudsættes udgangspunktet for strafudmålingen at være fra ca. 2 år og 6 måneders fængsel til op mod 3 års fængsel. Der vil i almindelighed være grundlag for at udmåle en lavere straf end de angivne udgangspunkter, hvis der er tale om andet seksuelt forhold end samleje (§ 225) eller forsøg (Folketingstidende 2015-16, tillæg A, lovforslag nr. L 98, s. 4 og 9 f.).

Straffelovens § 216, stk. 1, blev nyaffattet ved lov nr. 2208 af 29. december 2020. Ved lovændringen blev de strafniveauer, der var forudsat ved lovændringen i 2016, fastholdt, for så vidt angår tilfælde af voldtægt, som også ville være strafbare efter den tidligere bestemmelse.

Det nykriminaliserede område omfatter voldtægt ved samleje uden samtykke i situationer, hvor der ikke anvendes tvangsmidler (f.eks. vold eller trussel om vold), og hvor forurettede ikke befinder sig i en tilstand eller situation, i hvilken den pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen. Det fremgår af forarbejderne, at der i disse situationer ved udmålingen af straffen skal foretages en konkret vurdering af alle sagens omstændigheder med henblik på at fastsætte en straf, som afspejler karakteren og grovheden af forbrydelsen. De groveste tilfælde af samleje uden samtykke, der kan sidestilles med fuldbyrdet samleje i sager om voldtægt ved vold eller trussel om vold, der ikke er overfaldsvoldtægt, forudsættes som udgangspunkt straffet med fængsel fra 2 år og 6 måneder til op mod 3 år. Et eksempel herpå kan være, at et samleje gennemført uden samtykke foregår under intimiderende omstændigheder. I mildere tilfælde, f.eks. i visse passivitetssituationer, vil der kunne være grundlag for at tage udgangspunkt i et strafniveau på fængsel i 1 år og 2 måneder, da sådanne situationer efter omstændighederne vil kunne sidestilles med de situationer, hvor forurettede befinder sig i en tilstand, i hvilken den pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen. I endnu mildere tilfælde vil der kunne være grundlag for at udmåle en straf under dette niveau, f.eks. hvor parterne har indledt et samleje med samtykke, og hvor den ene part undervejs fortryder og siger fra, hvorefter gerningsmanden alligevel fortsætter samlejet (Folketingstidende 2020-21, tillæg A, lovforslag nr. L 85, s. 8 og 11).

Strafudmålingen skal bero på en konkret vurdering af alle sagens omstændigheder og afspejle karakteren og grovheden af forbrydelsen. Som anført vil der i almindelighed være grundlag for at udmåle en lavere straf end de angivne udgangspunkter for fuldbyrdet voldtægt, hvis der er tale om forsøg. Det gælder både i de tilfælde af voldtægt, som også ville være strafbare efter den tidligere bestemmelse i straffelovens § 216, og de tilfælde, som er omfattet af nykriminaliseringen ved lovændringen i 2020. Ved vurderingen skal det tages i betragtning, at forsøg kan foreligge i forskellige former, herunder med forskellig styrke eller fasthed i forsæt. I nogle tilfælde vil forsøg grænse tæt op til et fuldbyrdet forhold og indebære en tilsvarende krænkelse af forurettedes værdighed, integritet og seksuelle selvbestemmelsesret. I disse tilfælde vil der kun være grundlag for at fravige de angivne udgangspunkter for strafudmålin-

gen i mindre grad. I andre tilfælde vil forsøg ligge længere fra et fuldbyrdet forhold, og der vil i sådanne tilfælde i højere grad være grundlag for at fravige de angivne udgangspunkter for strafudmålingen i nedadgående retning.

Højesteret har i dom af 9. november 2022 (UfR 2023.642) anført, at straffen for overtrædelse af straffelovens § 225, jf. § 216, stk. 1, skal fastsættes under hensyntagen til den generelle forhøjelse af straffen for voldtægt, som tilsigtedes med lovændringen i 2016. Det følger endvidere af dommen, at andet seksuelt forhold end samleje kan have en meget forskellig grovhed spændende fra de mildeste grader, der ligger lige over grænsen til blufærdighedskrænkelser, til grove tilfælde (f.eks. oralsex), der efter sin karakter grænser op til voldtægt ved et vaginalt samleje.

Den konkrete sag

T kom i kontakt med forurettede ca. kl. 4 om natten, da hun var på vej til sit værelse efter en fest på et hotel, hvor de begge opholdt sig i forbindelse med en kongres.

Efter landsrettens bevisresultat bestod det seksuelle overgreb i, at T på forurettedes hotelværelse befølte hende i skridtet samt pressede én eller flere fingre op i hendes vagina, selv om hun flere gange sagde, at han skulle gå, og hun forsøgte at forhindre det ved at krydse sine hænder foran sit skridt og presse sine ben sammen, så han ikke kunne komme til. Han satte sig herefter overskrævs på forurettede og fikserede hendes arme med sine ben, mens han forsøgte at presse sin penis ind i munden på hende, hvilket mislykkedes, fordi hun fik vristet sig fri. Efterfølgende forsøgte han at presse sin penis ind i hendes anus, selv om hun ikke samtykkede og pressede sine ben sammen for at hindre, at han trængte ind i hende.

Fire dommere – Michael Rekling, Oliver Talevski, Ole Hasselgaard og Julie Arnth Jørgensen – udtaler:

Efter en samlet vurdering af sagens omstændigheder finder vi, at straffen skal forhøjes til fængsel i 2 år. Vi har herved lagt vægt på karakteren og grovheden af overgrebet, hvorved forurettede blev udsat for flere seksuelle krænkelser, herunder forsøg på oralsex under fastholdelse og forsøg på analt samleje. Det skyldtes forurettedes modstand, at både forsøget på oralsex og det efterfølgende forsøg på analt samleje ikke blev fuldbyrdet. Vi har endvidere

lagt vægt på de gældende udgangspunkter for straffastsættelse i sager om voldtægt, herunder voldtægt under anvendelse af vold i form af fastholdelse.

Vi finder, at en straf på 2 års fængsel afspejler, at forsøget på oralsex og det efterfølgende forsøg på analt samleje grænsede tæt op til fuldbyrdede forhold og indebar en tilsvarende krænkelse af forurettedes værdighed, integritet og seksuelle selvbestemmelsesret.

Dommer Lars Apostoli udtaler:

Efter mødet med forurettede på hotellet besluttede T sig for at ledsage hende til hendes værelse. Han ønskede at følge med hende ind på værelset, hvilket hun tillod. Hun fulgte også hans forslag om, at de begge skulle lægge sig under dynen i hendes seng. Efter hendes egen forklaring var det først, da han efterfølgende havde rejst sig og taget det meste af sit tøj af og var kommet tilbage efter et ophold på toilettet, at hun opfordrede ham til at forlade værelset. Han valgte at ignorere denne opfordring og påbegyndte herefter verbale seksuelle tilskyndelser og intime berøringer af hende, uden at det gav anledning til udtrykkelige og utvetydige protester eller modstand fra hendes side.

De omhandlede seksuelle krænkelse fandt sted under et uafbrudt forløb af begrænset varighed og skal derfor bedømmes under ét ved den samlede bedømmelse af forholdets grovhed, som er afgørende for fastsættelsen af straffen.

Ved den samlede grovhedsvurdering lægger jeg vægt på de konkrete omstændigheder, herunder det anførte om optakten til forløbet. Endvidere lægger jeg særlig vægt på, at der alene var tale om magtanvendelse i relation til forsøget på oralsex, og at magtanvendelsen i dette tilfælde kun var ganske kortvarig og begrænset. Jeg lægger til grund, at den manglende fuldbyrdelse af forsøget på oralsex og samleje skyldtes ringe fasthed i hans forsæt, idet han i kraft af sin fysiske overlegenhed må antages at kunne have overvundet hendes modstand.

Jeg finder herefter ikke tilstrækkeligt grundlag for at tilsidesætte landsrettens fastsættelse af straffen til 1 års fængsel. Dette strafniveau er efter min opfattelse passende i forhold til det gældende strafniveau efter retspraksis om seksualforbrydelser af tilsvarende art og grovhed på baggrund af de ændringer af reglerne, der fandt sted ved lov nr. 635 af 8. juni 2016 og lov nr. 2208 af 29. december 2020, og på baggrund af forarbejderne til disse lovændringer.

Af de anførte grunde stemmer jeg for stadfæstelse af landsrettens dom.

Der træffes afgørelse efter stemmeflertallet.

Thi kendes for ret:

Landsrettens dom stadfæstes med den ændring, at T straffes med fængsel i 2 år.

Statskassen skal betale sagens omkostninger for Højesteret.